

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductelor de transport gaze naturale: Pe direcția râul Prut - SMG Ungheni - PMG Todirești; Pe direcția NE - SE a mun. Chișinău (Centura mun. Chișinău); Racordarea conductei bransament Cimișlia - Hîncești la conducta magistrală de transport gaze naturale prevăzută pentru inelarea mun. Chișinău; Pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea la conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev – Cernăuți – Bogorodicieni

1. Denumirea autorului responsabil de elaborarea proiectului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectului de lege privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductelor de transport gaze naturale: Pe direcția râul Prut - SMG Ungheni - PMG Todirești; Pe direcția NE - SE a mun. Chișinău (Centura mun. Chișinău); Racordarea conductei bransament Cimișlia - Hîncești la conducta magistrală de transport gaze naturale prevăzută pentru inelarea mun. Chișinău; Pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea la conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev – Cernăuți – Bogorodicieni - a fost elaborat de către Ministerul Energiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul menționat este elaborat în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (2) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999 și ale Regulamentului privind modul de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice a obiectului exproprierii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 660/2006.

Proiectul de lege are drept scop declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a celor patru conducte de transport gaze naturale menționate și instituirea unei proceduri speciale de expropriere a terenurilor necesare construcției obiectivelor de infrastructură strategică, ceea ce va facilita dezvoltarea rețelei naționale de transport gaze naturale, respectiv va asigura securitatea energetică a țării prin diversificarea surselor și rutelor de aprovizionare cu gaze naturale.

La data de 03.10.2024, urmare a desfășurării ședinței de lucru a *Comisiei de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice de interes național a proiectelor de dezvoltare a rețelei de transport al gazelor naturale, cu votul unanim al celor prezenți, în Procesul verbal al ședinței nr.1/03.10.2024, a fost decis: „Se stabilește existența elementelor justificative pentru declararea utilității publice de interes național, a proiectelor de dezvoltare a rețelei de transport al gazelor naturale. Proiectele prezentate de dezvoltare a rețelei de transport a gazelor naturale răspund obiectivelor și interesului întregii societăți”.*

Proiectele de dezvoltare sunt incluse în Planul de dezvoltare al Operatorului sistemului de transport gaze naturale licențiat din republica Moldova, „Vestmoldtransgaz” S.R.L și aprobat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică din Republica Moldova. Proiectele respective sunt prevăzute în Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și conceptul Strategiei energetice până în anul 2050, strategie care oferă repere pentru dezvoltarea sectorului energetic al Republicii Moldova, cu scopul de a asigura baza necesară creșterii economice și a bunăstării sociale.

Necesitatea elaborării și promovării proiectului de Lege este argumentată de Hotărârea Guvernului Nr. 102 din 05-02-2013 cu privire la Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, care vine să ofere repere concrete pentru dezvoltarea sectorului energetic în Republica Moldova, cu scopul de a asigura baza necesară creșterii economice și a bunăstării sociale. În sectorul gazelor naturale, infrastructura de transport din regiune se confruntă cu un proces de diversificare a căilor de tranzit și de repriorizare a acestora.

Această evoluție va fi permanent evaluată și previzionată, cu scopul menținerii și consolidării alianțelor actuale și al asigurării infrastructurii de transport necesare valorificării acestor alianțe, indiferent de schimbările care vor avea loc, precum și pentru a influența în limite rezonabile reprioritizările menționate. Noile alternative de furnizare a gazelor naturale vor fi, de asemenea, analizate și valorificate pe măsura apariției unor rezultate concrete ale proiectelor internaționale aflate în derulare sau ale celor preconizate.

Totodată, este de menționat faptul că, în scopul elaborării acestui proiect, au avut loc ședințe pe platforma Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (*proces verbal anexat*).

În cadrul ședinței a fost agreată necesitatea dezvoltării cadrului normativ de reglementare aplicabil proiectului de infrastructură a sectorului energetic, în acest sens urmează a fi desemnate autoritățile/instituțiile abilitate.

Până la întreprinderea acțiunilor de rigoare în vederea armonizării cadrului de legiferare și rezultând din necesitatea promovării în regim prioritar a proiectelor incluse în planul de dezvoltare a SRL „Vestmoldtransgaz”, părțile au convenit să promoveze proiectele de infrastructură prin declararea utilităților publice de interes național și stabilitatea derogărilor de la legislația în vigoare, conform modelului juridic aplicabil conductelor de transport a gazelor naturale pe traseul Ungheni-Chișinău (Legea nr. 105/2017 privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău).

Este necesar de subliniat faptul că proiectele de dezvoltare menționate în această Notă, prezintă o similitudine care este aferentă declarării de utilitate publică a proiectului gazoductului Iași – Ungheni – Chișinău, unde au fost aplicate normative tehnice de construcție valabile în România, aprobat în baza Legii Nr. 105/2017 privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău.

Astfel, având în vedere importanța infrastructurii de transport al gazelor naturale ca și infrastructură energetică a țării în contextul asigurării unui sistem sigur, fiabil și decongestionat, care să răspundă tuturor provocărilor de a acoperi vârfurile de consum de gaze naturale utilizând diferite rute și surse, inclusiv gazele naturale comprimate, **s-a inițiat elaborarea acestui proiect, care are ca scop instituirea unei Comisii de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice de interes național a următoarelor proiecte de dezvoltare**, la solicitarea operatorului sistemului de transport (*în continuare OST*) al gazelor naturale S.R.L. „Vestmoldtransgaz”, care sunt incluse în planurile de investiții ale OST și aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică:

1. Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția râul Prut - SMG Ungheni - PMG Todirești, ≈11 km, inclus în Planul de investiții pentru anul 2024, având ca justificare consolidarea infrastructurii de transport al gazelor naturale dinspre direcția vestică a Europei și evitarea posibilelor congestii fizice, datorită schimbării fluxurilor de aprovizionare cu gaze a Republicii Moldova;

2. Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția Nord-Est – Sud-Est a mun. Chișinău (Centura mun. Chișinău), ≈60 km, inclus în Planul de investiții pentru anul 2024, având ca justificare consolidarea și întregirea infrastructurii de transport al gazelor naturale, pe direcția NE-SE a mun. Chișinău, și evitarea congestiilor fizice constatate în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova.

3. Construcția conductei magistrale pentru racordarea conductei bransament Cimișlia-Hîncești la conducta magistrală, prevăzută pentru inelarea mun. Chișinău, ≈40 km, inclus în Planul de dezvoltare pentru anul 2028, având ca justificare consolidarea și întregirea infrastructurii de transport al gazelor naturale, **pe direcția Sud – Centru a Republicii Moldova**, și evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova;

4. Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea la conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni, ≈95 km, inclus în Planul de dezvoltare pentru anul 2026, având ca justificare consolidarea și întregirea infrastructurii de transport a gazelor naturale pe direcția Nord - Sud a Republicii Moldova și evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova, luând în considerare schimbarea majoră a direcției fluxurilor de gaze naturale și cerințele noi legislative cu privire la crearea stocurilor de gaze naturale, fapt ce va crea precondiții pentru crearea unor capacități semnificative de transport.

Aceste proiecte investiționale au ca scop, completarea și consolidarea infrastructurii de transport de gaze naturale a Republicii Moldova pentru evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze a consumatorilor din Republica Moldova, obiective specificate și incluse în Memorandumul de înțelegere între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din România și Republica Moldova, din 11.12.2023.

Structura sistemului de transport gaze naturale al S.R.L. „Vestmoldtransgaz” oferă posibilitatea identificării soluțiilor, care să răspundă atât necesităților de alimentare în condiții de siguranță a diferitelor zone de consum din țară, cât și de creare a posibilităților de tranzitare a gazelor naturale prin sistemul de transport al Republicii Moldova. Pentru realizarea acestor obiective, S.R.L. „Vestmoldtrans.

Figura 3. Orto-foto-planul conductei de centură a mun. Chișinău

Conform estimărilor inițiale se propune diametrul DN 500 și presiunea PN 55 bar, cu o extensie de circa 60 km. Calendarul estimativ de dezvoltare a proiectului: Etapele de dezvoltare ale proiectului cuprind: studiul de fezabilitate, adoptarea soluție de dezvoltare, proiectarea de detaliu, obținerea autorizațiilor de construire, construirea, punerea în funcțiune și începerea operării. Se menționează faptul că soluțiile tehnice și costul proiectului de dezvoltare este proporțional cu decizia în baza căror norme de proiectare se va realiza acest proiect. Impactul proiectului de dezvoltare asupra tarifului reglementat este de aproximativ 59,06 MDL/1000 m³ sau 5,6 MDL/MWh/an, calculat în conformitate cu Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor aprobat prin HCA al ANRE nr. 283/2016 din 15 noiembrie 2016, reieșind din volumele/cantitățile estimate la calcularea tarifului pentru punctele de intrare de 1.800.000,0 mii m³/an sau 18.989.100,0 MWh/an.

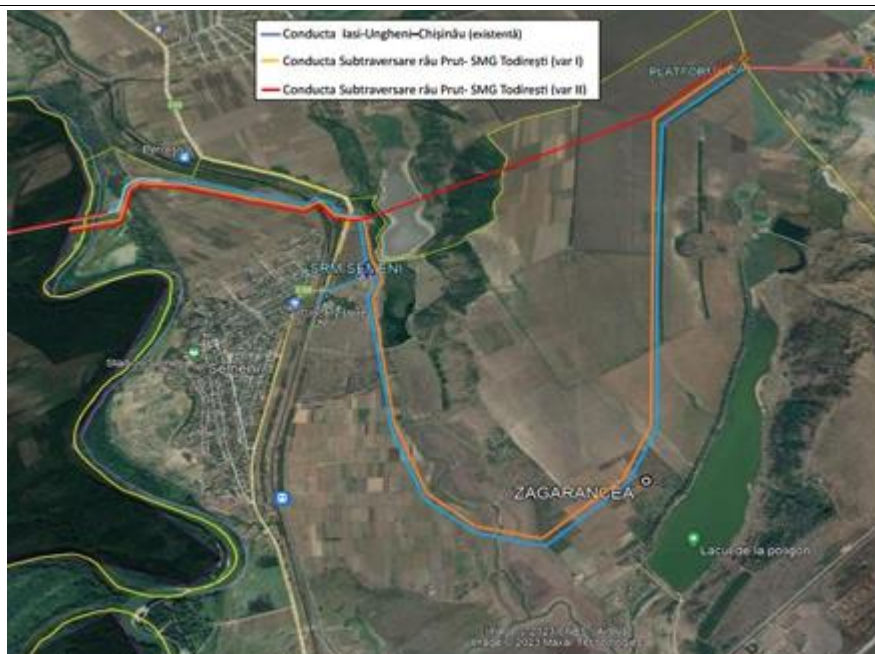
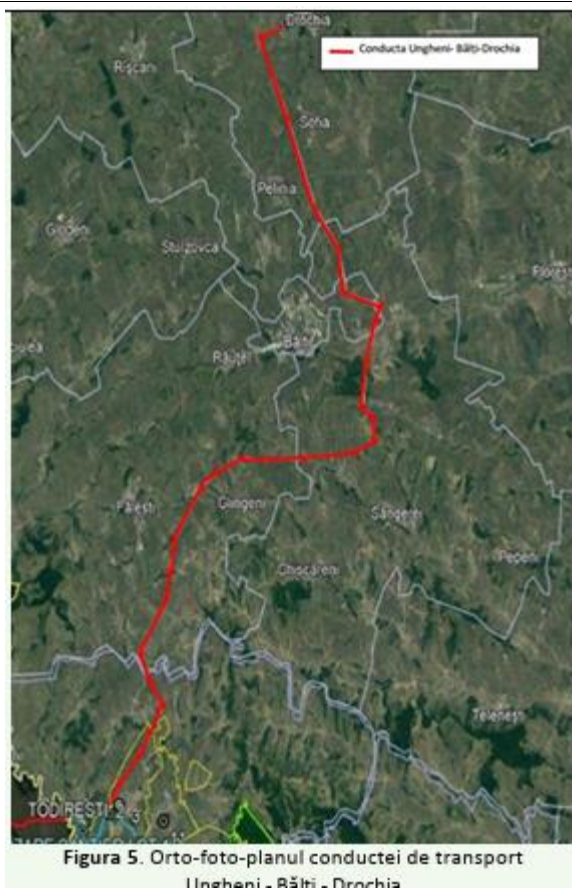

Figura 4. Orto-foto-planul conductei de transport pe direcția r. Prut – PMG Todirești

Impactul proiectului de dezvoltare asupra tarifului reglementat este de aproximativ 14,06 MDL/1000 m³ sau 1,33 MDL/MWh/an, calculat în conformitate cu Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor aprobat prin HCA al ANRE nr. 283/2016 din 15 noiembrie 2016, reieșind din volumele/cantitățile estimate la calcularea tarifului pentru punctele de intrare de 1.800.000,0 mii m³/an sau 18.989.100,0 MWh/an.

Consolidarea și întregirea infrastructurii de transport gaze pe direcția N-S a Republicii Moldova și evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze a consumatorilor din Republica Moldova având în vedere schimbarea majoră a direcției fluxurilor de gaze și cerințele noi legislative cu privire la crearea stocurilor de gaze, fapt ce va crea precondiții de crearea unor capacități semnificative de transport. Obiective: Asigurarea unei soluții alternative de aprovizionare cu gaze naturale a municipiului Bălți, precum și a regiunilor de Nord a Republicii Moldova (cantitatea maximă de consum a gazelor naturale în perioadele consumului de vârf în Republica Moldova constituie aproximativ 8,5 mln. m³/24h, dintre care regiunea de Sud 3,2 mln. m³/24h, mun. Chișinău 3,8 mln.m³/24h, regiunea de Nord 1,5 mln.m³/24h. Debitul maxim al gazoductului Tocuz – Căinari- Mereni constituie 7,2 mln. m³/24h). Utilizarea facilităților de înmagazinare a gazelor naturale în cel mai important depozit de stocare a gazelor naturale, aflat pe teritoriul Ucrainei, cu o capacitate de stocare a 31 mlrd.m³. Dezvoltarea pieței regionale a gazelor naturale și consolidarea rolului Republicii Moldova în calitate de culoar de tranzit al gazelor naturale. Interconectarea sistemului rețelelor de transport gaze naturale pe direcția România-Moldova-Ucraina, îmbunătățind astfel situația pe piață ce ține de securitatea aprovizionării cu gaze prin majorarea capacităților de transport și atragerea unor noi potențiali furnizori gaze naturale.

Suplimentar, având la bază prevederile Ghidului ACB emis de DG REGIO a fost realizat Calculul indicatorilor financiari pentru obiectivul de dezvoltare pentru 2 scenarii de proiect, analizând 2 variante tehnice:

- Varianta 1 presupune construcția unei conducte de transport gaze naturale Dn 500, cu o lungime de 95 km;
- Varianta 2 presupune construcția unei conducte de transport gaze naturale Dn 600, cu o lungime de 95 km.

Consolidarea și întregirea infrastructurii de transport gaze pe direcția Sud – Centru a Republicii Moldova și evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze a consumatorilor din Republica Moldova.

Impactul proiectului de dezvoltare asupra tarifului reglementat este de aproximativ 43,02 MDL/1000 m³ sau 4,08 MDL/MWh/an, calculat în conformitate cu Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor aprobat prin HCA al ANRE nr. 283/2016 din 15 noiembrie 2016, reieșind din volumele/cantitățile estimate la calcularea tarifului pentru punctele de intrare de 1.800.000,0 mii m³/an sau 18.989.100,0 MWh/an.

Figura 6. Orto-foto-planul conductei bransament de transport Cimislia-Hancesti

Ca suport de bază pentru estimarea capacitaților necesare pentru realizarea proiectelor de dezvoltare a rețelei naționale de gaze naturale, stă următoarea statistică a consumului de gaze naturale:

Variația consumului de gaze pentru ultimii 5 ani se prezintă în figura de mai jos.

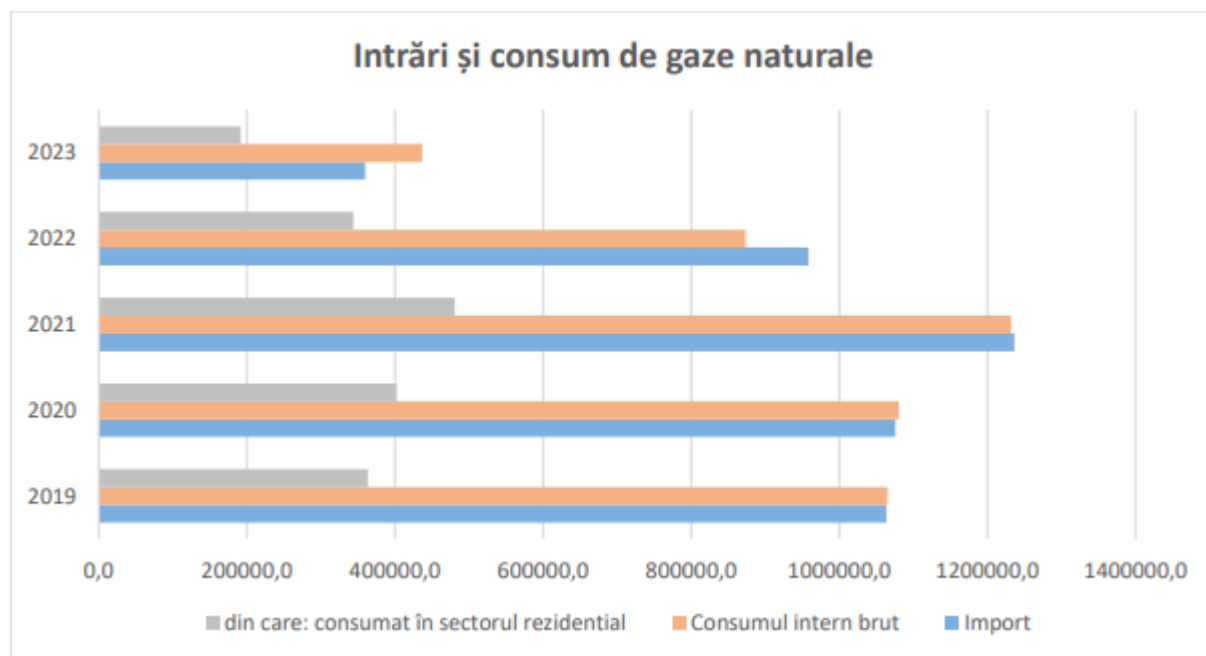

Figura 1. Intrări și consumul de gaze în Republica Moldova (mii. m³)

Notă:

Informația este prezentată fără datele raioanelor din partea stânga a Nistrului și a municipiului Bender.

Sursa: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova

Informație de contact: Direcția statistică industriei și energiei

Sursa:

https://www.moldovagaz.md/pic/uploaded/docs/Pretul_gazelor_naturale_ro_v02_nov_2023.pdf

**Volumul de gaze naturale furnizate consumatorilor finali în anul 2023
(conform situației la 30.09.2023)**

Nr.	Serviciul furnizare gaze	Total furnizat, mii m ³	Inclusiv		Volum mediu lunar per 1 consumator, m ³ /lună	Inclusiv	
			casnici	non casnici		casnici	non casnici
1	Chișinău	204 061,5	80 889,1	123 172,4	65	26	2 201
2	Ialoveni	34 953,0	23 936,4	11 016,6	46	32	905
3	Bălți	23 980,4	13 712,3	10 268,2	40	23	987
4	Comrat	16 298,3	12 239,1	4 059,2	39	30	402
5	Edineț	13 517,6	8 457,1	5 060,4	42	27	698
6	Florești	14 330,8	9 047,5	5 283,3	44	29	598
7	Orhei	20 957,0	8 925,2	12 031,8	54	24	1 041
8	Ștefan Vodă	8 184,7	6 022,8	2 161,8	30	22	559
9	Cahul	12 103,1	8 644,9	3 458,2	42	30	491
10	Cimișlia	7 232,8	4 742,4	2 490,4	31	21	529
11	Ungheni	12 060,6	6 715,6	5 344,9	42	24	741
12	Taraclia	3 999,1	3 120,4	878,7	34	27	486
13	ANGRO	25 965,3	0,0	25 965,3	2 885 037	-	2 885 037
	TOTAL	397 644,2	186 452,9	211 191,3	83	40	2 248

Sursa:

https://www.moldovagaz.md/pic/uploaded/docs/Volumul_de_gaze_naturale_furnizate_ro_v02_nov_2023.pdf

Figura 3. Repartiția volumelor de gaze pe zone de consum (an de referință 2023)

Sursa:

Urmare a analizei datelor prezentate cu privire la evoluția consumului de gaze al Republicii Moldova pe categorii de consum, categorii de consumatori, zone de consum, coroborat cu prioritățile Guvernului stabilite în Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și conceptul SEM 2050, se constată oportunitatea dezvoltării proiectelor rețelei de transport al gazelor naturale.

Conform datelor prezentate în Figura 3, se justifică din punct de vedere al aspectului tehnic și securității aprovizionării cu gaze naturale a zonei de Nord din conducta de transport al gazelor naturale Iași - Ungheni - Chișinău, dezvoltarea sistemului pe direcția Ungheni – Bălți - Drochia pentru evitarea posibilelor congestii fizice în cazul importurilor de gaze pentru Republica Moldova pe coridorul transbalcanic în regim revers, inclusiv inter-conectorul Iași-Ungheni cu conectarea la conducta magistrală Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni, care oferă posibilitatea alimentării cu gaze naturale printr-un sistem de transport solid, fiabil cu acces la capacități de interes spre depozitele de stocare de pe teritoriul Ucrainei și a României.

Prin consecință, vor fi reduse pierderile de gaze naturale în sistem datorită implementării tehnologiilor noi de materiale, evidență, diagnosticare, măsurare, mentenanță de prevenție.

Urmare a dezvoltării sistemului de transport intern a gazelor naturale, se oferă posibilitatea furnizorilor din Republica Moldova să acceseze noi piețe de gaze naturale, respectiv la preturi avantajoase pentru consumatorii Republicii Moldova, fapt ce va facilita creșterea consumurilor de gaze (conform analizei evoluției prețurilor pe ani și a volumelor de gaze furnizate), în consecință dezvoltarea industriei și economiei naționale care în prezent este în proces de stagnare.

Pentru realizarea proiectelor de dezvoltare descrise, se vor utiliza următoarele surse de finanțare:

- Proprii ale „Vestmoldtransgaz” S.R.L.
- Ale Proprietarului principalelor rețele „Moldovatransgaz” S.R.L

Valoarea proiectelor de dezvoltare va fi determinată în baza studiilor de fezabilitate și Proiectelor tehnice.

Prin realizarea proiectelor de dezvoltare menționate supra, se urmărește atingerea următoarelor obiective:

- 1) Asigurarea securității energetice a Republicii Moldova;
- 2) Construirea rețelelor noi de transport gaze naturale în vederea consolidării sistemului de transport existent;
- 3) Diversificarea căilor și surselor de aprovizionare cu gaze naturale;
- 4) Transportul gazelor naturale spre Republica Moldova;
- 5) Consolidarea Republicii Moldova ca și culoar de tranzit;
- 6) Creșterea volumelor de gaze naturale transportate;
- 7) Creșterea eficienței energetice și protecția mediului prin implementarea tehnologiilor moderne;
- 8) Reducerea costurilor de mentenanță corectivă.

Mai mult, realizarea acestor proiecte va contribui la dezvoltarea și consolidarea infrastructurii de gaze naturale în Republica Moldova, fiind un factor esențial de prevenire a situațiilor critice, generate de întreruperile în aprovizionarea cu gaze naturale.

Referitor la termenii estimativi de realizare acestor proiecte de dezvoltare, se prezintă tabelul de mai jos:

Planul de dezvoltare al rețelelor de transport al „Vestmoldtransgaz” S.R.L. pentru perioada 2023-2032														
Nr.	Denumirea obiectelor	UM	Cantitate	Investiții 2023-2032, mii lei, fără TVA	inclusiv pe ani:									
					2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
					Cantit.	Cantit.	Cantit.	Cantit.	Cantit.	Cantit.	Cantit.	Cantit.	Cantit.	Cantit.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A Investiții în construcții de noi rețele și noi capacități de producere														
1	Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor pe direcția NE-SE a mun. Chișinău (centură mun. Chișinău)	km	60,00	840.000,0*	-	SF PT A	C 40,0 km	C 20,0 km PF	-	-	-	-	-	-
2	Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor pe direcția râul Prut - SMG Ungheni - PMG Todirești	km	11,00	200.000,0*	-	SF PT	A C 6,0 km	C 5,0 km PF	-	-	-	-	-	-
3	Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea în conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni	km	95	1.596.000,0 *	-	-	-	SF PT A	C 30,0 km	C 35,0 km	C 30,0 km	PF	-	-
4	Construcția conductei magistrale pentru racordarea conductei branșament Cimișlia-Hincești cu conducta magistrală, prevăzută pentru înclarea mun. Chișinău	km	40,0	611.917,4	-	-	-	-	-	8,0 km	8,0 km	8,0 km	8,0 km	8,0 km

Sursa:

<https://www.vmtg.md/images/PLANURI/H CA ANRE nr. 820 Plan de Dezvoltare 2023-2032 Vestmoldtransgaz.pdf> 23-

Concluzii:

Republica Moldova aspiră să devină un stat independent energetic, capabil să-și aleagă sursele de alimentare, să stabilească prețul la gaze naturale și să reducă discrepanțele dintre sistemele de transport existente, devenind o punte între rețelele de gaze naturale vestice (UE) și estice. Sectorul energetic poate deveni un veritabil motor de creștere economică.

Proiectele de dezvoltare planificate pentru perioada următoare vor consolida sistemul de transport al gazelor naturale, răspunzând tendințelor și cererilor de transport, asigurând securitatea energetică și integrarea regională. Orice scenariu de dezvoltare internă sau de import necesită o infrastructură adecvată de transport.

Pentru a îndeplini cerințele politicii energetice a Uniunii Europene, bazate pe siguranță energetică, dezvoltare durabilă și competitivitate, „Vestmoldtransgaz” S.R.L. a inclus în Planul de dezvoltare pentru 2023-2032 măsuri de creștere a potențialului rețelei de transport, asigurând interoperabilitatea cu sistemele existente și evitarea congestiilor fizice.

Planul prevede dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport gaze, îmbunătățirea eficienței și interconectarea cu sistemele din țările vecine.

Prin realizarea obiectivelor din Planul de dezvoltare pe 10 ani, S.R.L. „Vestmoldtransgaz” urmărește să devină un operator modern și integrat la nivel european, cu un sistem de management aliniat la standardele internaționale. Managementul companiei se angajează să echilibreze dependența pieței europene de resursele energetice din est, prin programe de dezvoltare a infrastructurii de transport gaze din Republica Moldova.

Proiectele de investiții vor crea noi culoare de transport, esențiale pentru valorificarea pieței interne și regionale, securizarea și liberalizarea pieței gazelor naturale.

Capacitatea S.R.L. „Vestmoldtransgaz” de a implementa aceste proiecte va asigura securitatea energetică a țării prin diversificarea surselor de aprovizionare și va atrage investiții străine, demonstrând abilitatea Republicii Moldova de a crea condiții propice pentru dezvoltare economică.

În conformitate cu documentele de pregătire a proiectului, lucrările de construcție menționate vor fi executate pe terenuri proprietate publică a unităților administrativ teritoriale și proprietate privată, fapt ce impune promovarea prezentului proiect de Hotărâre de Guvern cu privire la instituirea Comisiei de cercetare prealabilă privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor menționate supra.

Totodată, menționăm că în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (1) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, declararea utilității publice se face numai după efectuarea unei cercetări

prealabile și numai în cazul în care există toate condițiile pentru expropriere, prevăzute de lege, iar conform art. 5 alin. (3) din Legea prenotată se stipulează că **sunt de utilitate publică de interes național lucrările care răspund obiectivelor și interesului întregii societăți sau ale majorității ei.**

Astfel, luând în considerare importanța lucrărilor ce urmează a fi executate și termenul de efectuare a lucrărilor de construcție a proiectelor menționate, Ministerul Energiei a elaborat prezentul proiect de Hotărâre de Guvern în scopul inițierii declarării utilității publice de interes național al acestor proiecte de dezvoltare și îl propune spre promovare.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Aceste proiecte investiționale au ca scop, completarea și consolidarea infrastructurii de transport de gaze naturale a Republicii Moldova pentru evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze a consumatorilor din Republica Moldova, obiective care corespund inclusiv măsurilor prevăzute în *Memorandumul de înțelegere între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din România și Republica Moldova*, semnat la data de 11 decembrie 2023.

Proiectul de Lege menționat *supra* este elaborat în contextul acțiunilor întreprinse de Ministerul Energiei, având în vedere importanța infrastructurii de transport al gazelor naturale ca și infrastructură energetică/strategică a țării în contextul asigurării unui sistem sigur, fiabil și decongestionat, care să răspundă tuturor provocărilor de a acoperi vârfurile de consum de gaze naturale utilizând diferite rute și surse, inclusiv gazele naturale comprimate. Subsecvent, prin declararea utilității publice de interes național a proiectelor de dezvoltare menționate și instituirea unei proceduri speciale de expropriere a terenurilor necesare construcției obiectivelor, se urmărește urgentarea/ facilitarea procesului de construcție și punere în funcțiune de către OST a rețelelor respective de gaze naturale.

Potrivit Art.5 alin(1) lit e) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999: „*se consideră de utilitate publică lucrările privind sistemele de alimentare cu gaze naturale*”, totodată potrivit Art.5 alin.(3) din aceeași lege: „*Sînt de utilitate publică de interes național lucrările care răspund obiectivelor și interesului întregii societăți sau ale majorității ei*”, iar potrivit Art.6 alin(1) lit.a) din legea menționată: „*Utilitatea publică se declară pentru lucrările de interes național - de către Parlament*”.

Referitor la procedura specială de expropriere, detaliată în Anexa nr.1 la proiectul de lege, se prevede că, lucrările de construcție a conductelor de transport gaze naturale, vor preceda și/sau se vor desfășura concomitent cu exproprierea, fără a afecta desfășurarea lucrărilor, respectiv se va minimiza orice risc/ impediment potențial la implementarea proiectelor. Totodată, este detaliată procedura de plată a despăgubirilor către proprietarii bunurilor imobile (terenurilor) și/ sau, după caz, către titularii de drepturi asupra bunurilor imobile (terenurilor).

Construcția proiectelor respective de dezvoltare reprezintă un proiect de importanță națională cu un volum amplu de lucrări și un număr mare de persoane afectate, iar existența unor impedimente precum terenurile neînregistrate în modul corespunzător în Registrul bunurilor imobile, absența fizică în țară a proprietarilor bunurilor imobile (terenurilor) și/ sau, după caz, a titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile (terenurilor), ar face dificilă încheierea actelor juridice de înstrăinare/ transmitere a dreptului de folosință asupra terenurilor aflate în proprietatea acestora. Toate aceste circumstanțe, descrise mai sus, ar rezulta într-o activitate de expropriere de durată, iar condiționarea inițierii lucrărilor de construcție cu finalizarea procedurii de expropriere ar putea avea consecințe negative semnificative asupra securității energetice.

Precizăm că, proiectul de lege nu afectează dreptul la despăgubire a proprietarilor bunurilor imobile (terenurilor) și/ sau, după caz, a titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile (terenurilor), afectați de construcția conductei,

or Guvernul își asumă responsabilitatea deplină pentru o dreaptă despăgubire a daunelor aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, recoltei nestrânse, precum și pentru alte daune imputabile.

Ca finalitate, implementarea proiectelor de dezvoltare respective vor avea drept impact pozitiv modernizarea infrastructurii de transport gaze, îmbunătățirea eficienței și interconectarea cu sistemele de transport gaze naturale din țările vecine, totodată se vor crea noi culoare de transport, esențiale pentru valorificarea pieței interne și regionale, securizarea și liberalizarea pieței gazelor naturale.

4. Analiza impactului de reglementare

1. Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția râul Prut - SMG Ungheni - PMG Todirești, ≈11 km, preconizat pentru implementare în perioada anilor 2025-2028, având ca justificare consolidarea infrastructurii de transport al gazelor naturale dinspre direcția vestică a Europei și evitarea posibilelor congestii fizice, datorită schimbării fluxurilor de aprovizionare cu gaze a Republicii Moldova;

2. Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția Nord-Est – Sud-Est a mun. Chișinău (Centura mun. Chișinău), ≈60 km, preconizat pentru implementare în perioada anilor 2025-2028, având ca justificare consolidarea și întregirea infrastructurii de transport al gazelor naturale, pe direcția NE-SE a mun. Chișinău, și evitarea congestiilor fizice constatate în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova.

3. Construcția conductei magistrale pentru racordarea conductei branșament Cimișlia-Hîncești la conducta magistrală, prevăzută pentru inelarea mun. Chișinău, ≈40 km, preconizat pentru implementare în perioada anilor 2025-2028, având ca justificare consolidarea și întregirea infrastructurii de transport al gazelor naturale, pe direcția Sud – Centru a Republicii Moldova, și evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova;

4. Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea la conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni, ≈95 km, preconizat pentru implementare în perioada anilor 2026-2029, având ca justificare consolidarea și întregirea infrastructurii de transport a gazelor naturale pe direcția Nord - Sud a Republicii Moldova și evitarea congestiilor fizice în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova, luând în considerare schimbarea majoră a direcției fluxurilor de gaze naturale și cerințele noi legislative cu privire la crearea stocurilor de gaze naturale, fapt ce va crea precondiții pentru crearea unor capacități semnificative de transport.

Traseele conductelor magistrale de gaze naturale, corespunzătoare proiectelor de dezvoltare, vor traversa următoarele localități:

Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția râul Prut - SMG Ungheni - PMG Todirești: - com. Petrești, raionul Ungheni - satul Semeni, raionul Ungheni - com. Zagarancea, raionul Ungheni.

Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția NE-SE a mun. Chișinău (Centura mun. Chișinău): - satul Roșcani, raionul Strășeni - orașul Vatra, mun. Chișinău - satul Cojușna, raionul Strășeni - satul Scoreni, raionul Strășeni - satul Malcoci, raionul Ialoveni - satul Nimoreni, raionul Ialoveni - satul Suruceni, raionul Ialoveni - satul Dănceni, raionul Ialoveni - orașul Ialoveni - satul Brăila, comuna Băcioi, mun. Chișinău - satul Băcioi, mun. Chișinău - satul Frumușica, comuna Băcioi, mun. Chișinău - satul Revaca, mun. Chișinău - satul Floreni, raionul Anenii Noi - satul Mereni, raionul Anenii Noi.

Construcția conductei magistrale pentru racordarea conductei branșament Cimișlia-Hîncești la conducta magistrală, prevăzută pentru inelarea mun. Chișinău: - satul Mereni, raionul Anenii Noi - satul Humulești, comuna Bubuieci, mun. Chișinău - satul Valea Coloniței, comuna Dolinnoe, raionul Criuleni - satul Colonița, mun. Chișinău - oraș Stăuceni, mun. Chișinău - satul Grătiești, mun. Chișinău - satul Hulboaca, comuna Grătiești, mun. Chișinău - localitatea Sireți, raionul Strășeni

Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea la conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni: - satul Miciurin, raionul Drochia - satul Sofia, raionul Drochia - centru de comună Hăsnășenii Noi, raionul Drochia - centru de comună Dobrogea Veche, raionul Sângerei - satul Dobrogea Nouă, raionul Sângerei - orașul Biruința, raionul Sângerei - centru de comună Heciul Nou, raionul Sângerei - satul Mărinești, raionul Sângerei - satul Mîndreștii Noi, raionul Sângerei - centru de comună Bilicenii Noi, raionul Sângerei - satul Lipovanca, raionul Sângerei - satul Coadă Iazului, raionul Sângerei - centru de comună Pompa, raionul Fălești - satul Gliceni, raionul Fălești - centru de comună Îscălău, raionul Fălești - satul Doltu, raionul Fălești - satul Hitrești, raionul Fălești - satul Sărata Nouă, raionul Fălești - centru de comună Ciolacu Nou, raionul Fălești - satul Făgădău, raionul Fălești - satul Bușila, raionul Ungheni - centru de comună Todirești, raionul Ungheni.

5. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul Lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

6. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Conform art. 7 alin. (2) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, cercetarea prealabilă pentru lucrările de interes național se face de către o comisie, componența căreia este aprobată de Guvern și este formată din reprezentantul administrației publice centrale coordonatoare a domeniului de activitate pentru care se realizează lucrarea de utilitate publică, din reprezentanți ai *Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Finanțelor, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, precum și din președinții de raioane și primarii localităților în a căror rază teritorială urmează să se desfășoare lucrarea de utilitate publică.*

Prin urmare, cercetarea prealabilă pentru declararea utilității publice de interes național urmează a fi realizată pentru implementarea proiectelor de dezvoltare a rețelei naționale de gaze naturale.

În acest context, este de menționat că traseele conductelor magistrale de gaze naturale, corespunzătoare proiectelor de dezvoltare, identificate conform datelor prezentate de către OST în Planul de Dezvoltare 2023-2032, vor traversa următoarele localități:

Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția râul Prut - SMG Ungheni - PMG Todirești:

- Mun. Ungheni;
- **Raionul Ungheni:** satul Todirești, satul Petrești, satul Zagarancea;

Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția NE-SE a mun. Chișinău (Centura mun. Chișinău):

- Mun. Chișinău;
- Proximitatea mun. Chișinău: s. Sireți, s. Nimoreni, s. Suruceni, s. Dănceni, s. Sociteni, or. Ialoveni, s. Piatra-Albă, s. Brăila, or. Codru, s. Străisteni, s. Frumușica, s. Băcioi, s. Revaca, or. Sîngera;

- **Raionul Anenii Noi:** s. Mereni.

Construcția conductei magistrale pentru racordarea conductei branșament Cimișlia-Hîncești la conducta magistrală, prevăzută pentru inelarea mun. Chișinău:

- Mun. Chișinău;
- Proximitatea mun. Chișinău: or. Ialoveni, s. Dănceni, s. Sociteni, s. Bardar, s. Pojăreni;
- Raionul Hîncești: mun. Hîncești, s. Fundul Galbenei, s. Buțeni.

Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor naturale, pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea la conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni:

- **Raionul Ungheni:** mun. Ungheni, s. Todirești;
- **Raionul Fălești:** or. Fălești, s. Răuțel;
- **Raionul Sîngerei:** or. Sîngerei;
- **Raionul Bălți:** mun. Bălți;
- **Raionul Drochia:** or. Drochia, s. Pelinia, s. Sofia.

Notă: Schițele de traseu în plan cadastral se vor realiza în studiul de fezabilitate.

În această ordine de idei, se propune formarea unei Comisii de cercetare comune, iar pentru examinarea obiectelor cercetării prealabile și stabilirea existenței elementelor justificative ale interesului național se vor organiza ședințe separate de lucru în teritoriu, cu reprezentanții autorităților publice locale de nivelul I și II, pe a căror rază teritorială se vor desfășura lucrările de utilitate publică.

Totodată, se propune ca proiectul să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ținând cont de importanța lucrărilor ce urmează a fi executate și termenele de efectuare a lucrărilor menționate supra.

7. Fundamentarea economico-financiară

Pentru obiectivele de suprafață aferente sectorului menționat vor fi alocate surse financiare din bugetul de stat.

Pentru obiectivele liniare sursele financiare vor fi acoperite de către SRL „Vestmoldtransgaz”

Promovarea proiectului în cauză nu necesită alocarea mijloacelor financiare de la Bugetul de Stat. O dată ce Comisia de cercetare prealabilă va declara proiectele de dezvoltare ca fiind de utilitate publică, vor avea loc exproprieri, ale căror costuri vor fi estimate în faza de elaborare a proiectului de lege, în urma studiilor de fezabilitate și stabilirea exactă a traseelor conductelor magistrale

8. Compatibilitatea actului normativ cu legislația UE

8.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul de lege respectă prevederile legislației naționale și nu intră în contradicție cu prevederile legislației UE.

8.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul de lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

9. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul elaborat se încadrează în cadrul normativ în vigoare, iar promovarea acestuia și eventuala sa aprobare nu va genera ca și consecință necesitatea amendării altor acte normative.

10. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 privind actele normative, proiectul Hotărârii de Guvern va fi transmis spre examinare și avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect și instituțiilor interesate.

De asemenea, în scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Hotărârii de Guvern va fi publicat pe portalul guvernamental particip.gov.md.

11. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție potrivit art. 36 din Legea cu privire la actele normative, fiind solicitată efectuarea expertizei de către Centrul Național Anticorupție, iar rezultatele acesteia vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

12. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul de Lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

13. Constatările expertizei juridice

Proiectul va fi supus expertizei juridice în conformitate cu art. 37 din Legea cu privire la actele normative, iar rezultatele acesteia vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

14. Constatările altor expertize

Proiectul nu conține prevederi noi cu impact asupra activității de întreprinzător în contextul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, astfel decăzând necesitatea examinării acestuia de către Grupul de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător. Prin proiectul de LEGE se propune realizarea de către Guvern a prevederilor art. 30 alin. (1), art. 74 și art. 78 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

De asemenea, proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare a fi efectuate în condițiile Legii nr.100/2017.

Secretar de stat

/semnat electronic/

Constantin BOROSAN